

Κοινωνιολογική προσέγγιση του Πρωταθλητισμού: 'Ο νόμος της ζούγκλας στον αθλητισμό' (JEAN-MARIE BROHM, Καθηγητής κοινωνιολογίας στο πανεπιστήμιο Montpellier-III)

Categories : [ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ](#)

Date : 1 Ιανουαρίου, 2006

'Ο νόμος της ζούγκλας στον αθλητισμό'

Για μια ακόμη φορά, ο πυρετός του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου -του οποίου η τελική φάση διεξάγεται στο Βέλγιο και την Ολλανδία από τις 10 Ιουνίου ως τις 2 Ιουλίου- αναβάλλει τη σε βάθος έρευνα για τον πραγματικό χαρακτήρα της αθλητικής δραστηριότητας, τις ιδεολογικές λειτουργίες της, τα υπόγεια οικονομικά θεμέλιά της και τις διεστραμμένες πολιτικές συνέπειές της.

Και όλα αυτά, καθώς τους τελευταίους μήνες, η βροχή αποκαλύψεων για τις «υποθέσεις» της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (ΔΟΕ), για τα σκάνδαλα που συνδέονται με την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων της Ατλάντας, του Ναγκάνο, του Σίδνεϊ και του Σολτ Λέικ Σίτι, οι δικαστικές διώξεις που πυροδότησε η γενικευμένη χρήση απαγορευμένων ουσιών (ντόπινγκ) στην ποδηλασία, την κολύμβηση και το ποδόσφαιρο και ο πολλαπλασιασμός των επεισοδίων στους αθλητικούς χώρους, οδηγούν πολλούς παρατηρητές να πάρουν στα σοβαρά τη θέση για την έρπουσα εγκληματοποίηση του αθλητισμού.

Τρία ιδεολογικά εμπόδια συμβάλουν στον περιορισμό της κοινωνικο-πολιτικής ανάλυσης του αθλητισμού σε ένα είδος αγγελικής προσέγγισης ή αφελούς τύφλωσης..

Το πρώτο σχετίζεται με το νόμο της σιωπής που λειτουργεί ως κώδικας ηθικής στον κόσμο του αθλητισμού: δεν ξέρω, δεν είδα! Όποιος μιλά είναι ένας προδότης ή ένας δειλός και παραμένει εξοστρακισμένος από ένα αθλητικό «περιβάλλον» (1), το οποίο στηρίζεται, ακόμη και σε επίπεδο διοικητικών οργάνων, στην ομερτά (ΣΤΜ: το μαφιόζικο νόμο της σιωπής), στην αδιαφάνεια, στην παραπληροφόρηση, στο ψέμα και στη χρησιμοποίηση του ψέματος.

Όταν ένας διάσημος ποδηλάτης διαβεβαιώνει ότι δεν γίνεται χρήση απαγορευμένων ουσιών στην ποδηλασία, όταν ένας αθλητής του τζούντο και ένας ποδοσφαιριστής, και οι δύο διάσημοι, αρνούνται, παρά τα θετικά αποτελέσματα των ελέγχων, ότι έχουν κάνει χρήση απαγορευμένων ουσιών, όταν η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) διαψεύδει, σε πείσμα όλων των ενδείξεων, ότι πραγματοποιήθηκαν σκοτεινές συναλλαγές για την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων (2) όταν ποδοσφαιριστές,

οδηγοί αυτοκινήτων, τενίστες, καλαθοσφαιριστές, παίκτες του γκολφ, αποκρύπτουν το ακριβές ύψος των αστρονομικών αποδοχών τους.

Όταν ορισμένοι διοικητικοί παράγοντες προσποιούνται ότι μόλις ανακαλύπτουν την ύπαρξη των δοσοληψιών «κάτω από το τραπέζι», των παράνομων στοιχημάτων, των μαύρων ταμείων, των στημένων αγώνων ή των «διατεταγμένων» διαιτησιών (3).

Όταν, τέλος, αθλητές, προπονητές και παράγοντες υποβαθμίζουν τη βαρύτητα και τη συχνότητα των βιαιοτήτων, των εσκεμμένων χτυπημάτων και τραυματισμών μέσα και έξω από τα γήπεδα, δίκαια αναρωτιέται κάποιος σχετικά με τα αίτια αυτής της αντίστασης του αθλητισμού, που δεν ανέχεται -όπως και άλλοι θεσμοί, οι φυλακές ή ο στρατός για παράδειγμα- τις ανεξάρτητες και διαφανείς έρευνες.

Εξάλλου είναι δύσκολο να ισχυριστεί κάποιος ότι οι υπερεθνικοί, κυρίως ευρωπαϊκοί, οργανισμοί, οι δημόσιες εξουσίες, οι κοινοβουλευτικές επιτροπές, οι αθλητικές ομοσπονδίες, παρά τις καθησυχαστικές δηλώσεις τους, επιδεικνύουν υπερβολικό ζήλο για να φωτιστούν οι ελάχιστα καθарές πτυχές μιας δραστηριότητας που κινείται, σε μεγάλο βαθμό, στα όρια του νόμου, εάν όχι και έξω από το νόμο.

Ποιος εμποδίζει τις τελωνειακές αρχές και το Μπερσί να ερευνήσουν τα οικονομικά κυκλώματα, τους τραπεζικούς λογαριασμούς, τις φορολογικές δηλώσεις, τις αδιαφανείς εμπορικές δραστηριότητες των διαφόρων φορέων που εμπλέκονται στον επαγγελματικό αθλητισμό; Απ' ό,τι φαίνεται, οι αστυνομικές έρευνες με αντικείμενο την προέλευση των πόρων που πλουτίζουν τις αιρέσεις και για τις μαφιόζικες ή τρομοκρατικές διασυνδέσεις των κυκλωμάτων ξεπλύματος βρόμικου χρήματος προχωρούν ικανοποιητικά.

Όσον αφορά τη χρήση απαγορευμένων ουσιών, η χειραγώγηση των μέσων ενημέρωσης, από τη ΔΟΕ, οι «αταλάντευτες αποφάσεις» της γαλλικής κυβέρνησης, οι «αγανακτισμένες» δηλώσεις των παραγόντων του αθλητισμού δεν αλλάζουν σε τίποτε την πραγματικότητα: οι επιτροπές ειδικών συνεδριάζουν χωρίς λόγο, την ώρα που η απάτη συνεχίζεται με τον ίδιο και χειρότερο τρόπο.

Όπως υπογραμμίζει ο Μισέλ Ντρικέρ, παλιός αθλητικογράφος: *«Εδώ και κάποιον καιρό, κολυμπάμε στην υποκρισία. Ποιος μπορεί να πιστέψει ότι είναι δυνατό ένας ποδηλάτης να ανέβει τέσσερις λόφους την ημέρα πίνοντας νερό Βιτέλ, να συμμετάσχει σε 25 ποδηλατικές διαδρομές χωρίς να δεχτεί "φροντίδες"; Πιστεύετε ότι ένας μοναχικός ιστιοπλόος αντιμετωπίζει το ακρωτήριο Χορν πίνοντας τσάι; Όλοι οι αθλητικογράφοι της γενιάς μου θα σας το πουν: πάντοτε, όλοι έπαιρναν απαγορευμένες ουσίες και αυτό ήταν πάντοτε γνωστό. Η ποδηλασία είναι ένα καταπληκτικό άθλημα αυτοθυσίας, όπου ο πόνος είναι έντονος. Εκτός αυτού, οι ποδηλάτες αγωνίζονται δέκα μήνες το χρόνο. Δεν μπορεί κανείς να συμμετάσχει διαδοχικά σε ποδηλατικούς αγώνες όπως ο κλασικός του Βελγίου, το Παρίσι-Ρουμπέ, το Μιλάνο-Σαν Ρέμο, ο Γύρος της Γαλλίας, ο Γύρος της Ιταλίας, με ένα σωληνάριο βιταμίνες C! Σε όλα τα αθλήματα συμβαίνει το ίδιο πράγμα. Οι αθλητές κουβαλούν στην πλάτη τους εκατομμύρια από τους χορηγούς. Τα οικονομικά ποσά που διακυβεύονται είναι τεράστια. Τους ζητάμε όλο και καλύτερες επιδόσεις (4)».*

Το δεύτερο εμπόδιο, που συνδέεται με το προηγούμενο, είναι η μικροψυχία των

αθλητών και των παραγόντων, αλλά και των αθλητικογράφων, που αισθάνονται ότι αμφισβητούνται από την παραμικρή ερώτηση ή κριτική: γι' αυτούς, η περιγραφή της πραγματικής κατάστασης των χώρων αντιμετωπίζεται σαν να υπονομεύει την "εργασία υποδομής των εθελοντών", σαν να "καίει τα χλορά μαζί με τα ξερά", και χειρότερα σαν να "δυσφημεί την υποδειγματική εικόνα των πρωταθλητών μας" και τη "δύναμη ενσωμάτωσης που χαρακτηρίζει τον αθλητισμό". Έτσι, η συναίνεση στο χώρο του αθλητισμού συμβάλλει στην ενίσχυση των μηχανισμών άμυνας ενός θεσμού που βρίσκεται σε κρίση.

Μετά από κάθε κρούσμα είμαστε πρόθυμοι, το πολύ πολύ, να δεχθούμε ότι πρόκειται για «υπερβάσεις», για «παρεκκλίσεις», για «εκτροχιασμούς» ή για «υπερβολές», που, κατά προτίμηση, προκαλούνται από στοιχεία «ξένα προς τον αθλητισμό», ποτέ, όμως, δεν θα τολμήσουμε να παραδεχτούμε ότι η ίδια η λογική της αθλητικής αναμέτρησης γεννά αυτά τα «λυσσασμένα ζώα», σύμφωνα με μια βρετανική έκφραση. Στο όνομα της επιθυμητής σκέψης θέλουμε, πάνω από όλα, να προστατεύσουμε το μύθο της «γιορτής του αθλητισμού», ακόμη και όταν η γιορτή αυτή είναι αιματηρή, παρά να καταδικάσουμε τον αθλητικό πόλεμο (5), που, όπως κάθε πόλεμος, ποτέ δεν είναι καθαρός ούτε και τον σταματούν τα αγαθά ανθρωπιστικά αισθήματα.

Κάποτε, για να μην απογοητευτεί «η καρδιά της εργατικής τάξης» στην περιοχή Μπουλόν Μπιγιανκούρ, τα στελέχη του Κομμουνιστικού Κόμματος έκλειναν ευλαβικά τα μάτια μπροστά στη σταλινική βαρβαρότητα. Σήμερα -σε άλλη περίοδο, με την ίδια μέθοδο- το θέμα είναι να μην απογοητευτούν οι στρουθοκάμηλοι που πιστεύουν ότι αγωνίζονται για έναν «αγνό αθλητισμό», «ανθρωπιστικό», «στην υπηρεσία της ειρήνης» κ.τ.λ. Οι εχθροί του αθλητισμού είναι, επομένως, όσοι καταγγέλλουν την αθλητική αυταπάτη (6) και επιχειρούν να προχωρήσουν σε μια αυστηρή ανάλυση του αθλητικού φαινομένου.

Έτσι, μετά τη βίαιη επίθεση, κατά τη διάρκεια του Μουντιάλ του 1998, με θύμα ένα γάλλο αστυνομικό, που εγκαταλείφθηκε σε ημιθανή κατάσταση μέσα σε μια λίμνη αίματος, κάποιος δημοσιογράφος εξέφρασε αμέσως το νομιμόφρον πιστεύω του: *«Ήδη, η δίκη στήνεται, η υπόθεση είναι τόσο παλιά όσο και ο αθλητισμός-θέαμα και αμέτρητοι είναι οι εισαγγελείς που θα δουν να επιβεβαιώνονται οι προκαταλήψεις τους: υπεύθυνο είναι το ποδόσφαιρο και οι μάστιγες που το συνοδεύουν, η αποβλάκωση, ο σοβινισμός, ο εθνικισμός, η βία, το όπιο του λαού, όλος ο συνηθισμένος περιφρονητικός κατάλογος που θεωρείται καίρια κοινωνιολογική ανάλυση. Οι υπερβολές αυτές υπάρχουν, κανείς δεν το αρνείται. Αλλά όχι πάντα και όχι στη συγκεκριμένη περίπτωση».*

Τότε, οι βαρβαρικές ορδές των «χούλιγκαν», βουτηγμένες στο αλκοόλ και το μίσος, θα ήταν καθαρά εξωγήινοι, ξένοι με το ποδόσφαιρο: *«Είτε πρόκειται για Άγγλους είτε για Γερμανούς, είτε για όποιους άλλους, το ποδόσφαιρο δεν τους διεγείρει. Μερικές φορές τους καλύπτει με μια ένοχη αυταρέσκεια. Τους χρησιμεύει ως πεδίο εκτόνωσης, ως μεταμφίεση ή, στην περίπτωση του Μουντιάλ, ως ευκαιρία προβολής από τα μέσα ενημέρωσης. Αλλά ας μην γελιόμαστε: εάν φωλιάζουν στο ποδόσφαιρο ή στη σκιά του, δεν προέρχονται από τα γήπεδα. Μισούν ακόμη και τα γήπεδα (7)».*

Αυτή η άρνηση της πραγματικότητας -που αποτελεί την τελευταία γραμμή άμυνας ενός αθλήματος που έχει ρημάξει από την έκρηξη της βίας- στηρίζεται σε ένα καλά επεξεργασμένο ιδεολογικό αξίωμα: το ποδόσφαιρο, «το αληθινό ποδόσφαιρο», το ποδόσφαιρο των λαϊκών κερκίδων και των εργατικών πόλεων (Λανς, Καλέ, Γκενιόν...) θα διαφθειρόταν από τους «αποδιοπομπαίους τράγους» που ήρθαν για να διεισδύσουν στο σώμα του ως επικίνδυνα παράσιτα.

Όμως, αυτό που ποτέ δεν εξηγείται είναι ο παράξενος τροπισμός που ωθεί ακατανίκητα τους χούλιγκαν προς το ποδόσφαιρο, οι βαθιές εκλεκτικές συγγένειες όλων των «σκληροπυρηνικών» για το πάθος με τη στρογγυλή μπάλα. Μετά το λουτρό αίματος στο στάδιο Χέιζελ το 1985, οι αθλητικογράφοι είχαν τολμήσει ακόμη και να αποφανθούν, μέσω του κλασικού μηχανισμού της ιδεολογικής αντιστροφής, ότι το ποδόσφαιρο, όχι μόνο δεν ήταν δολοφόνος, αλλά είχε το ίδιο δολοφονηθεί: από ένοχος μετατρεπόταν σε θύμα!

Συνεπώς, η αρχική αγνότητα του ποδοσφαίρου θα χάνει πάντοτε την παρθενιά του από κακά παιδιά που είχαν έρθει από αλλού. Αυτή η θέση, όμως, δεν ευσταθεί ούτε για ένα δευτερόλεπτο όταν απαριθμηθούν επιμελώς τα σοβαρά επεισόδια που συνοδεύουν επανειλημμένα τους «φιλικούς» αγώνες, τα εθνικά πρωταθλήματα και τις διεθνείς ποδοσφαιρικές συναντήσεις (8).

Ο κατάλογος των κατά παράταξη μαχών, των αιματηρών συμπλοκών, των καταστάσεων πανικού που κατέληξαν σε θανάτους, των μακάβριων επεισοδίων που προκλήθηκαν από το ποδόσφαιρο -τόσο από τους παίκτες όσο και από τους θεατές- ή συνδέονται με τις εκδηλώσεις του είναι εντυπωσιακός όταν δεν τον θεωρούμε απλώς ως ένα άθροισμα «διαφόρων συμβάντων».

Ένα πολύ μικρό δείγμα των αποτελεσμάτων της «ενσωμάτωσης», με αποδέκτη τους οπαδούς του «αθλητικού πολιτισμού»: «Μια φιλική ποδοσφαιρική συνάντηση, που οργανώθηκε το Σάββατο 27 Φεβρουαρίου στο Ανονέ (στην περιοχή Αρνιές), κατέληξε σε βίαια επεισόδια μετά τις προκλήσεις μιας ομάδας οπαδών από το Σεντ-Ετιέν. Μετά από έναν αγώνα που σημαδεύτηκε από επεισόδια, οι οπαδοί της Σεντ-Ετιέν κατευθύνθηκαν σε γειτονικό συγκρότημα εργατικών πολυκατοικιών για να επιδοθούν σε βανδαλισμούς. Οι νέοι της συνοικίας αντέδρασαν καίγοντας αυτοκίνητα και επιτιθέμενοι στους αστυνομικούς» («Le Monde», 2 Μαρτίου 1999). «Ένας ποδοσφαιρικός αγώνας για το πρωτάθλημα της Νότιας Γαλλίας καταλήγει σε μάχη κατά παράταξη. Έντεκα τραυματίες σε χωριό του Ζερ. Η ατμόσφαιρα βίας και μίσους στους αγώνες του πρωταθλήματος αυξάνεται εδώ και τρία-τέσσερα χρόνια, χωρίς ο ρατσισμός να είναι πάντα η αιτία» («Le Monde», 16 Μαρτίου 1999). «Η περιοχή του Σηκουάνα-Σεντ Ντενί, τόπος που φιλοξένησε το τελευταίο Παγκόσμιο Κύπελλο, πάσχει από το ποδόσφαιρο της. Εννέα μήνες μετά τον τίτλο που κέρδισε η Εθνική Γαλλίας στο αστραφτερό γήπεδο-κόσμημα, το Σταντ ντε Φρανς, η διοίκηση του διαμερίσματος 93 επιβεβαίωσε, την Παρασκευή 9 Απριλίου, την απόφασή της να αναβάλει όλους τους αγώνες, για όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, μέχρι κάποια νεότερη απόφαση. Μια μαχαιριά σε γήπεδο του Κλισί-Σου-Μπουά, στις 28 Μαρτίου, και μια γενική συμπλοκή στο Μονφερμείν, την ίδια ημέρα, κατέρριψαν τις τελευταίες

βεβαιότητες των παραγόντων του Σεν-Σεντ Ντενί. Η άνοδος της βίας μέσα και γύρω από τους αγωνιστικούς χώρους είναι ένα φαινόμενο που αποτελεί πηγή μόνιμης ανησυχίας στους κόλπους του ερασιτεχνικού ποδοσφαίρου. Το Φεβρουάριο του 1995 ένας νεαρός φίλαθλος είχε σκοτωθεί από πυροβολισμό μπροστά σε γήπεδο του Ντρανσί» («Le Monde», 11 και 12 Απριλίου 1999)..

Πολύ θα θέλαμε οι εξυμνητές της «αθλητικής συντροφικότητας», που διακήρυξαν σε όλους τους τόνους ότι ο αθλητισμός διέθετε ιδιότητες ειρήνευσης και ενσωμάτωσης, να μας εξηγήσουν γιατί η γενικευμένη ανταγωνιστική πρακτική καταλήγει στις «υποβαθμισμένες συνοικίες» σε ένα είδος ύπουλου εμφυλίου πολέμου με τις ρατσιστικές προσβολές του, τις προμελετημένες επιθέσεις του, τις αιματηρές βεντέτες του;

Γιατί άραγε τα γήπεδα και οι κοντινοί γύρω χώροι προκαλούν αναπόφευκτα μια «κατάσταση πολιορκίας», με βίαιες συμπλοκές ανάμεσα σε ομάδες κοινών καταστροφών και διμοιρίες των CRS (ΣτΜ: των γαλλικών ΜΑΤ); Μπορεί να θεωρηθεί ανώδυνη η εντυπωσιακή ανάπτυξη των δυνάμεων της τάξης με την ευκαιρία κάθε μεγάλης διοργάνωσης; Πάνω απ' όλα, όμως, μπορεί άραγε να πιστέψει κανείς ότι το θέαμα της βίας που προσφέρουν κάθε εβδομάδα σε όλους τους αγωνιστικούς χώρους τα σκληρά «μαρκαρίσματα» των παικτών δεν παροτρύνει καθόλου τα πολεμοχαρή πλήθη οπαδών και ότι, με τη σειρά τους, αυτοί δεν αποτελούν παρά συμπληρωματικό στοιχείο της διακόσμησης, του παιχνιδιού και του αποτελέσματος;

Μετά τα σοβαρά επεισόδια μεταξύ των ποδοσφαιριστών της Μαρσέιγ και της Μονακό στη «φυσούνα» του σταδίου της Μασσαλίας, η Μαρί-Ζορζ Μπιφέ, υπουργός Αθλητισμού της Γαλλίας, υποχρεώθηκε να παραδεχτεί ότι το «καλό παράδειγμα» που δίνουν τα αστέρια του ποδοσφαίρου είναι καθαρή φαντασίωση: «Τι παράδειγμα αποτελεί για τους νέους να βλέπουν τα είδωλα τους να συμπλέκονται στους διαδρόμους ενός σταδίου;» («Le Monde», 12 Απριλίου 2000). Αλλά ποιος παίκτης μπορεί να ισχυριστεί ότι αποτελεί παράδειγμα;

Από παραδείγματα, πάντως, οι νέοι όλων των χωρών έχουν άφθονα. Στη Γερμανία: «Περισσότερα από 100 άτομα, μεταξύ των οποίων και 27 αστυνομικοί, τραυματίστηκαν σε συμπλοκές οπαδών πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον αγώνα του περιφερειακού πρωταθλήματος ανάμεσα σε Οφενμπαχ και Μάνχαϊμ» («Liberation», 16 Μαΐου 1999).

Στην Τυνησία: «Κατά τον ημιτελικό του κυπέλλου Τυνησίας στο ποδόσφαιρο, μεταξύ της τοπικής ομάδας και της ομάδας Ελπίδα Τύνιδας, ξέσπασε πετροπόλεμος.

Οι τυνησιακές αρχές ανακοίνωσαν ότι σε "συμπλοκές μεταξύ χούλιγκαν" τρεις άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και δέκα τραυματίστηκαν, αλλά, στην πραγματικότητα, ο απολογισμός ανερχόταν σε 21 νεκρούς και πολλούς τραυματίες» («L' Express», 8 Ιουλίου 1999).

Στη Ρωσία: «Οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι της Μόσχας CSKA και Σπάρτακ, έκαναν μέσω του τύπου έκκληση την Παρασκευή πριν τον αγώνα, για ηρεμία στους οπαδούς τους.

Οι οπαδοί των δύο ομάδων τρέφουν αμοιβαίο μίσος, που, τα τελευταία χρόνια, είχε ως αποτέλεσμα αρκετές βίαιες συμπλοκές. Αυτή η έκκληση για ηρεμία πραγματοποιείται μετά το θάνατο, το προηγούμενο Σάββατο στην Αγία Πετρούπολη, δύο οπαδών της τοπικής ομάδας, σε συμπλοκές με οπαδούς της Ντιναμό Μόσχας» («Liberation», 22 και 23 Απριλίου 2000).

Στην Αγγλία: «Ο υψηλού κινδύνου ημιτελικός του κυπέλου UEFA ανάμεσα στη Λιντς Γιουνάιτεντ και την τουρκική Γαλατασαράι πυροδότησε τις αναμενόμενες βιαιότητες ως αντίποινα για τα σοβαρά επεισόδια του πρώτου αγώνα στην Κωνσταντινούπολη, κατά τη διάρκεια των οποίων είχαν σκοτωθεί δύο βρετανοί φίλαθλοι.

Ο αγώνας ήταν μια πρόγευση για όσα περιμένουν την αστυνομία στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα του 2000, που διεξάγεται τον Ιούνιο στο Βέλγιο και την Ολλανδία» («Liberation», 22 και 23 Απριλίου 2000).

Συμπλοκές μεταξύ ομάδων φανατικών, στις οποίες συχνά διεισδύουν ακροδεξιοί, ξυλοδαρμοί γεμάτοι μίσος, ταραχές και βανδαλισμοί, δολοφονίες και λιντσαρίσματα σε ζωντανή μετάδοση αποτελούν πλέον, σε όλες τις χώρες και στα πρωταθλήματα όλων των κατηγοριών, τη συνηθισμένη ημερήσια διάταξη του ποδοσφαίρου, η οποία, μάλιστα, επεκτείνεται και σε άλλα αθλήματα, ακόμη και όσα θεωρούνταν ότι βρίσκονται στο απυρόβλητο της βίας, όπως το τένις (9).

Άλλο καλό παράδειγμα που δίνουν τα «είδωλα της νεολαίας»: η μάστιγα της χρήσης απαγορευμένων ουσιών (ντόπινγκ) και της τοξικομανίας που κάνει θραύση σε όλα τα αθλήματα: η ποδηλασία, η άρση βαρών, ο στίβος, η κολύμβηση, το ράγκμπι, το χάντμπολ, το μπάσκετ, το καλλιτεχνικό πατινάζ, το τζούντο, κανένα άθλημα δεν έχει γλιτώσει από την πολιτική οικονομία των ναρκωτικών.

Το τρίτο εμπόδιο είναι η οργανική συνεργασία πολλών πολιτικών προσωπικοτήτων, πανεπιστημιακών, δημοσιογράφων και διαμορφωτών της κοινής γνώμης στη διάδοση μιας άκριτης ειδωλολατρίας του αθλητισμού, η οποία, για την περίσταση, βαφτίζεται "αθλητικός πολιτισμός". Αυτή η ψευδής συνείδηση συνενώνει σε μια φαιδρή συναίνεση τους άνευ όρων κόλακες του αθλητισμού και τους εξυμνητές του ανθρωπισμού -στη Γαλλία, ειδικά εκείνους της «πληθυντικής αριστεράς»- που αποφεύγουν να μιλήσουν για τον πραγματικό αθλητισμό με τις μαφιόζικες παρεκκλίσεις του και φαντασιώνονται έναν ιδανικό αθλητισμό: αγνό, παιδευτικό, ειρηνικό, για τους πολίτες κ.τλ.

Όλοι αντιπαραβάλλουν τις υποτιθέμενες αρχικές αρετές του «αθλητικού πολιτισμού» με την επιβλαβή πραγματικότητα των επιχειρήσεων που συνδέονται με τον αθλητισμό.

Ορισμένοι, στο όνομα μιας δήθεν ουδέτερης ανθρωπολογικής θεώρησης των «πολιτιστικών πρακτικών», θαυμάζουν τις ανταγωνιστικές τελετουργίες, τα αγωνιστικά πάθη, τη λατρεία της επίδοσης, το αθλητικό πνεύμα, τις χαρές του αθλητισμού και κατακεραυνώνουν κάθε κριτική προσέγγιση που δεν αφήνεται να γοητευτεί από τις πλάνες των αγωνιστικών χώρων.

Οι άλλοι, που, άλλωστε, είναι συχνά οι ίδιοι, μετατρέπονται σε ενώσεις υπεράσπισης του «αθλητικού πολιτισμού», που απειλείται από το «κοινωνικό περιβάλλον» και μας

εξυμνούν τώρα τον αθλητικό πολιτισμό:

«Είναι βαθιά ανθρωπιστικός, αλλά μπορεί να μεταμορφωθεί, να παραμορφωθεί, να διαφθαρεί από συμφέροντα, από σοβινισμούς, από κάθε είδους πάθη. Μόνο αντιστεκόμενος σε όλα αυτά μπορεί πραγματικά να υπάρξει και να ακτινοβολήσει (10)».

Αυτός ο αθλητικός πολιτισμός δεν χρειάστηκε πολύ χρόνο για να γίνει σύνθημα κυβερνητικής προπαγάνδας.

Έτσι, ο Κλοντ Αλέγκρ, πρώην υπουργός Παιδείας της Γαλλίας, που δεν σταματά να εγκωμιάζει τον «αθλητικό πολιτισμό», «πραγματικό σχολείο της πολιτικής αγωγής», «θεμελιώδες συστατικό της εκπαίδευσης», εξομολογείτο μελίχια λίγο καιρό πριν παυθεί: «Κάνοντας αθλητισμό έμαθα όσα και στις αίθουσες διδασκαλίας», προσθέτοντας: «Εάν μπορούσα, θα υποχρέωνα όλα τα παιδιά να ασχοληθούν με ένα ομαδικό και ένα ατομικό άθλημα (11)».

Απομένει να μάθουμε για ποιον αθλητισμό πρόκειται: Το «σοσιαλιστικό» αθλητισμό, των αθλητικών στρατώνων της πρώην Γερμανικής Λαοκρατικής Δημοκρατίας, της πρώην ΕΣΣΔ, της Κίνας;

Το «φιλελεύθερο» αθλητισμό των κάθε είδους απατεώνων (12); Τον αθλητισμό των δικτύων των διακινητών ναρκωτικών (13); τον αθλητισμό των σύγχρονων ζωέμπορων και δουλεμπόρων (14);

Λίγο πριν από το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου του 2000, το Γύρο της Γαλλίας και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϊ, είναι επείγον να κατανοήσουμε ότι ο αθλητισμός έχει μπει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Σε ένα σύμπαν που κυριαρχείται από το νεοφιλελεύθερο ολοκληρωτισμό, οι αθλητικές ολιγαρχίες δεν κρύβουν πια τη συνεργασία τους με ομάδες συμφερόντων που έχουν μετατρέψει την αθλητική δραστηριότητα σε καθαρές business χωρίς ιερό ούτε όσιο, κυριαρχούμενες από το ευαγγέλιο της αποδοτικότητας, της λεηλασίας, της επιβολής.

Έτσι, το κερδοσκοπικό κύκλωμα μετέτρεψε τους αθλητές, όποιοι και αν είναι, σε απλούς διεκπεραιωτές ή ευνοημένους της άγριας συσσώρευσης του κεφαλαίου (15).

Δεν προκαλεί, λοιπόν, εντύπωση το γεγονός ότι ο παγκοσμιοποιημένος νόμος της ζούγκλας έχει κάνει πιστεύω του τη μαφιόζικη απορύθμιση και ότι η λογική του «συνεχώς περισσότερο» (περισσότερες επιδόσεις, περισσότεροι θεατές, περισσότερες διοργανώσεις, περισσότερα κέρδη) παροτρύνει σε έναν αγώνα δρόμου χωρίς τελειωμό: οργανωμένο έγκλημα με διακίνηση διαφόρων ναρκωτικών και αναβολικών ουσιών, ακόμη και μέσω Διαδικτύου, οργανωμένο έγκλημα με ξέπλυμα βρόμικου χρήματος και πόρων από φοροδιαφυγή, οργανωμένο έγκλημα με πωλήσεις, αγορές, και μεταγραφές των «σκλάβων της μουσικής δύναμης» από αδίστακτους δουλεμπόρους, με τη βοήθεια αξιότιμων «μπρεσάριων», οργανωμένο έγκλημα με απάτες, νοθείες και διαφθορά σε όλα τα επίπεδα. Δεν είναι ανάγκη να κάνουμε αυτό του αθλητισμό «υποχρεωτικό», είναι ήδη...

(1) «Liberation», 28 Απριλίου 2000: «Πριν μία εβδομάδα, ο ποδηλάτης Ζερόμ Κιοτί δήλωνε σε συνέντευξή του στο μηνιαίο περιοδικό "Velo" ότι είχε κάνει χρήση απαγορευμένων ουσιών για να κατακτήσει τον τίτλο του παγκόσμιου πρωταθλητή του cross country το 1996. Ο Κιοτί είναι τιμωρημένος από την ομοσπονδία ποδηλασίας. Εκμυστηρεύτηκε, επίσης, ότι τον περασμένο Ιούλιο κατέκτησε τον τίτλο του πρωταθλητή Γαλλίας στο cross country μετά από συνεννόηση με τον αντίπαλό του, τον Μιγκέλ Μαρτίνες».

(2) Βλ. το άρθρο «Η υπόθεση του Σολτ Λέικ Σίτι αμαύρωσε σοβαρά την εικόνα των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι κατηγορίες για διαφθορά όσον αφορά την ανάθεση των χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2002 προκαλούν μια σειρά από "εξομολογήσεις" που μάλλον φέρνουν σε δύσκολη θέση τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ)» («Le Monde», 16 Δεκεμβρίου 1998). «Μέλη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής ξανά ύποπτοι για διαφθορά. Η επιτροπή διεκδίκησης της Ατλάντας είχε προσφέρει ανταλλάγματα σε είδος σε μέλη της ΔΟΕ» («Le Monde», 17 Σεπτεμβρίου 1999). «Το τίμημα που πλήρωσε το Σίδνεϊ για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Πρώην υπουργός αναφέρει λεπτομερώς τα "δώρα" προς μέλη της ΔΟΕ» («Liberation», 18 Ιανουαρίου 1999). «Η ΔΟΕ αναμένει με δέος το πόρισμα της έρευνας για τους Ολυμπιακούς του Ναγκά-νο. Εννέα μέλη της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής κατηγορούνται» («Le Monde», 13 Φεβρουαρίου 1999) κ.τ.λ.

(3) «Η εφημερίδα "Gazzetta dello Sport" δημοσιεύει το Σάββατο τον κατάλογο των δώρων που έστειλε στους διαιτητές για τα Χριστούγεννα η AS Roma. Τα χρυσά ρολόγια, αξίας 85.000 γαλλικών φράγκων (περίπου 4,5 εκατ. δρχ.) στάλθηκαν στους δύο επιτρόπους της Ομοσπονδίας ποδοσφαίρου που ορίζουν τους διαιτητές. Τα ασημένια ρολόγια στους 36 διαιτητές και τα υπόλοιπα στους επόπτες γραμμών. Μέχρι στιγμής, έξι ακόμη σύλλογοι της Α' Εθνικής έχουν παραδεχτεί ότι έστειλαν χριστουγεννιάτικα δώρα στους διαιτητές» («Liberation», 10 Ιανουαρίου 2000).

(4) «France-Soir», 11 Μαΐου 1999.

(5) «La barbarie olympique», Quel Corps?, αρ. 36, Σεπτέμβριος 1988. Βλ. επίσης: «Le sport, c'est la guerre», «Maniere de voir», αρ. 30, Μάιος 1996.

(6) «L' illusion sportive. Sociologie d'une ideologie totalitaire», Πανεπιστήμιο Montpellier-III, Les Cahiers de i" IRSA, αρ. 2, Φεβρουάριος 1998.

(7) «Le Monde», 23 Ιουνίου 1998.

(8) «Football connection», Quel Corps?, αρ. 40, Ιούλιος 1990.

(9) «Le Monde», 11 Απριλίου 2000: «Κύπελλο Ντέιβις: σοβαρά επεισόδια στον αγώνα Χιλής-Αργεντινής».

(10) Joffre Dumazedier, «De la culture sportive», STAPS, «Revue internationale des science du sport et de l'education physique», Παρίσι, αρ. 44, Δεκέμβριος 1997, σελ. 97.

(11) «Claude Allegre veut developper la "culture sportive"», "Le monde", 14 και 15 Νοεμβρίου 1999.

(12) Δύο παραδείγματα ανάμεσα σε τόσα άλλα: «Η ομάδα μπάσκετ CSP Limoges (Λιμόζ) πληρώνει ακριβά τη μεγαλομανία της. Μετά την έναρξη έρευνας για έξι από τους παράγοντές της, η καλύτερη ομάδα μπάσκετ της δεκαετίας του '80 στη Γαλλία αντιμετωπίζει μια κρίση που μπορεί κάλλιστα να καταλήξει στη διάλυση της» («Le Monde», 19 Ιανουαρίου 2000). «Ποδόσφαιρο. Μεγάλο μέρος των αμοιβών των ποδοσφαιριστών δεν δηλώνεται στην εφορία. Οι ισπανικοί σύλλογοι παρακολουθούνται στενά από την εφορία» («Liberation», 17 Απριλίου 2000).

(13) Jean-Pierre de Mondenard και Jean-Marie Brohm, Drogues et dopages, Chiron, Παρίσι, 1987.

(14) «Ποδόσφαιρο. Αμφιλεγόμενοι μεσάζοντες προτείνουν ανήλικους στους γαλλικούς συλλόγους. Στο σφυρί, μικροίμ Αφρικανοί σε καλές τιμές» («Liberation», 22 Νοεμβρίου 1999).

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(15) Βλ. τα στοιχεία που αποκάλυψε το "Capital", «La fièvre du foot business», αρ. 79, Παρίσι, Απρίλιος 1998.

(Πηγή: "Le Monde Diplomatique")